

Veldbiologisch jaarverslag 2021
KNNV Alkmaar - Den Helder

Inhoud

H1 Inleiding.....	3
H2 IJsvogels	4
H3 Planten	6
H4 Paddenstoelen	15
H5 Mossen.....	18
H6 Strand.....	22
H7 Nachtvinders	24
H8 Insecten.....	29
H9 Bioblitz Geestmerloo	34

H1 Inleiding

Het jaar 2021 kenmerkt zich net als het jaar ervoor door de effecten van de coronapandemie. Gezamenlijk op pad gaan werd ernstig bemoeilijkt en veel excursies gingen niet door. De excursies die wel doorgang vonden en de struintochten of onderzoeken van individuele KNNV-ers leverden gelukkig weer veel leuke waarnemingen op. In dit jaarverslag een overzicht van deze vondsten.

De ijsvogels hadden in vergelijking met de twee voorgaande jaren een matig jaar in onze regio. Het aantal broedpaar bleef beperkt tot zeven.

De Plantenwerkgroep bezocht een aantal interessante locaties. In het duingebied stonden bijenorchis en rozenkransje er mooi bij. Verder blijft de plantengroei in het stedelijk gebied erg interessant om te blijven volgen.

Afgelopen herfst kwam het paddenstoelenseizoen langzaam op gang. Uiteindelijk werden er bijzondere waarnemingen gedaan, waaronder zeldzame wasplaten en niet te vergeten de bisschopsmuts die in duinen opdook. In het voorjaar vormden de morieljes de moeite waard om te bestuderen.

De Mossenwerkgroep bezocht het Oude Hof en de Rekerhout. Twee gebieden die niet alleen voor mossen, maar ook voor korstmossen interessant zijn.

Op het strand stonden begin 2021 de zeepaardjes in de belangstelling. Hulpeloos werden er flink wat op het strand geworpen. Gelukkig kon een aantal gered worden.

John van Roosmalen deed weer onderzoek naar nachtvlinders in het Noord-Hollands Duinreservaat. Het weer was afgelopen zomer niet optimaal voor nachtvlinders. Toch werd er weer veel waargenomen. Als KNNV organiseerden we een nachtvlinderavond op het volkstuintuincomplex aan de Helderse Weg in Alkmaar.

Nieuw afgelopen jaar was de extra aandacht voor insecten. Er zijn een paar excursies georganiseerd die erg interessant waren. Zo werd er een nieuwe spillebeenvlieg voor het duingebied ontdekt. Eerder in het jaar ontdekte Mario Renden in Den Helder een nieuwe soort voor Nederland: de zwervende sikkelwants.

Tenslotte in dit jaarverslag een samenvatting van alle waarnemingen die in het Geestmerloo zijn gedaan. Deze natuurbegraafplaats werd vorig jaar geadopteerd door de KNNV, waar in de vorm van een Bioblitz de biodiversiteit in beeld is gebracht.

Pieter Korstanje
Veldbiologisch secretaris KNNV Alkmaar - Den Helder

H2 IJsvogels

Inleiding

Met een gemiddelde temperatuur van 4,4 graden tegen 3,9 graden normaal was de winter zachter dan normaal. Tot 7 februari was het een prima ijsvogelwinter. Vanaf die dag tot en met zaterdag 13 februari lag de temperatuur zelfs overdag onder de nul graden. Boven de sneeuw in die week was op 9 februari de laagste temperatuur in Nederland gemeten: 16,2 graden onder nul. Twee weken later was het voorjaar met temperaturen tot bijna 20 graden in Limburg.

Er bleken toch alweer heel wat IJsvogels gesneuveld te zijn. Luc Knijnsberg vond er maar liefst 3 dood. 2020 was een redelijk goed jaar voor IJsvogels. Maar nu blijkt toch weer een grote terugval in 2021. Het zijn toch wel erg kwetsbare dieren.

Werkzaamheden

Eind februari is door de IJsvogelwerkgroep weer een dagje schoonmaken georganiseerd. Verder hebben anderen ook wanden geschoond. Zelfs van buiten ons werkgebied zijn vragen gesteld over het maken van ijsvogelwanden. Deze zijn allen verwezen naar de handleiding van Jelle Harder. <https://www.vogelbescherming.nl/docs/9bdc96e9-8cd9-4c1c-bbc2-6c70ea35db85.pdf>. We zijn bij het voedselbos (a) geweest om advies te geven en daar is een mooie wand gegraven. Tijdens de vorstperiode is door o.a. Peter Stoop op de Hortus met man en macht in de buurt van de wand de zaak ijsvrij gehouden. Er is zelfs een bak met goudvissen neergezet. Dat hielp. Gelukkig is daar zeker een keer gebroed en konden ijsvogelfotografen toch flink wat leuke plaatjes maken. Na juni werd het daar ook erg stil.

Resultaat

- Alkmaar: in de Oudorperhout, de Oosterhout, de Rekerhout en bij Hortus Alkmaar waren in ieder geval territoria. Mogelijk zijn alleen die in de Hortus en de Rekerhout succesvol geweest. In april was er ook nog een melding bij de Zandkreek in Alkmaar Noord. Mogelijk had die een relatie met de Rekerhout. Een paar gewoonlijk zekere plekken in Alkmaar, zoals de Egmonderhout en bij de Groene Voet waren nu onbezet.
- Bergen: maar een succesvol territorium dit jaar. Volgens Dook Vlucht is er waarschijnlijk twee keer gebroed bij de volkstuintjes. Ook in de tuin van Cees Baart in Egmond Binnen was dit jaar wel gebroed, maar na een strijd tussen mogelijk twee fanatieke dames is het nest verlaten. Lees ook zijn boek: <https://www.boekenbestellen.nl/boek/ijsvogels-in-corona-tijd-2020/9789464066203>.
- Heiloo: langs de Zeeweg is mogelijk wel gebroed. Er is in ieder geval een territorium vastgesteld op de vaste plek.
- Heerhugowaard: helaas geen meldingen van territoria.
- Langedijk: ook hier is geen territorium te melden.

Hiermee komt het aantal op 7 territoria waarvan er in ieder geval 3 met zekerheid jongen hebben grootgebracht. Aan de hand van de resultaten kom ik tot onderstaand overzicht.

Overzicht territoria/broedparen per gemeente vanaf 1999 tot en met 2019

Gemeente	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Alkmaar	1		1	1	1	1	1	2	5	3	1	2	1	2	3?	5	9	13	0	6	6	4
Heiloo		1	1	1	1	1	1	1	1			1				1	4	5	1	1	2	1
Bergen/Egmond							2	1	1	1	1	1	1	1?	1	5	6	5	0	1	4	2
Heerhugowaard						1	1	3	5	2	2	1			1?	4	3	2	0	1	2	0
Langedijk							2	2	2			2	1	1	2	4	3	4	1	1	3	0
Obdam									1	1	?					1	1	2	0			0
Totaal	1	1	2	3	3	4	8	10	17	7	5	7	3	4?	8?	22	29	34	2	10	17	7

Het aantal geldige waarnemingen in Noord-Holland tussen 20 maart (10 dagen vervroegd) en 15 mei 2021 was 256. Dat zijn bijna 400 minder meldingen dan in 2020. Dat waren er 651. Met maar 24 meldingen in onze regio in 2021 t.o.v. 71 in 2020. Hiervan kwamen de meeste meldingen uit Oudorp, Oosterhout en van de Beverkoog (Hortus Alkmaar).

Op de vinkenbaan in Castricum bleken in 2021 drie IJsvogels te zijn geringd (med. L. Knijnsberg). In 2020 waren het er 11.

Graag wil ik eenieder wederom hartelijk bedanken die geholpen heeft met het onderhouden en maken van wanden; doorgeven van waarnemingen; het monitoren en het insturen van foto's.
IJsvogelwerkgroep Alkmaar e.o.

R. Polder
Westerweg 232
1815 JK Alkmaar, 1815jk232@hetnet.nl

H3 Planten

Bergen aan Zee

De start was op 22 juni in het Parnasiapark in Bergen aan Zee, waar de orchideeën in de heemtuin er fraai bij stonden. Sipke Gonggrijp liet ons vervolgens een groeiplaats van een ondersoort van het kruipertje zien. Ondanks flink speuren naar de draadklaver werd deze helaas niet aangetroffen. In het bosrijke deel van het Parnasiapark troffen we wel bosgierstgras.

Vervolgens de duinen in, waar het dankzij de regen nog mooi groen was. Het duinlandschap onder Bergen is een bekende groeiplaats van het rozenkransje, dat bijna was uitgebloeid. Het staat hier samen met o.a. gelobde maanvaren, nachtsilene en scherpe fijnstraal. In totaal werden er zo'n 140 soorten gevonden. Alles bij elkaar een geslaagde excursie!

Een verrassing tijdens de excursie naar Bergen aan Zee was de vondst van bijenorchi. Er stonden flink wat hoge bloeistengels van deze prachtige orchidee.

Anne Beeksma vond in Uitgeest een schitterende groeiplaats van de klimopbremraap. Dit ziet er wel heel spectaculair uit.

Geestmerloo

Op 29 juni brachten we een bezoek aan de natuurbegraafplaats Geestmerloo. Het gebied is vorig jaar ingericht. Hierbij is ook het een en ander uitgezaaid, dat we niet allemaal goed op naam konden brengen, maar wat ons wel flink bezighield. In totaal werden meer dan 130 soorten gevonden. Opvallende uitzaaisoorten zijn onder andere veldsalie, akkerdoornzaad en karwij.

Soorten als rood guichelheil, moerasandijvie en kroontjeskruid hebben het gebied waarschijnlijk op eigen kracht bereikt. Met name langs de oeverzones kan zich een interessante vegetatie ontwikkelen. Ook hier is de natuur een handje geholpen met een eerste aanzet van moeraspirea, moerasvergeet-mij-nietje en echte koekoeksbloem.

In zo'n pioniersituatie heb je ook distels die hun kans grijpen. Naast akkerdistel en speerdistel vonden we kruldistel en knikkende distel. De knikkende distel ziet er sierlijk uit met z'n grote geknikte bloemen.

Hoefplan

We maakten op 6 juli een wandeling door een stukje Hoefplan. De excursie voerde langs braakliggend terrein, langs oevers en door smalle steegjes. De stadsnatuur liet zich uitbundig zien. Uiteindelijk stond de teller op meer dan 150 soorten!

We troffen verschillende 'stoeplanten', zoals uitstaande vetmuur, harig vingergras, kransmuur en groene naalbaar.

Op braakliggende grond wachtten gewone hennepnetel, venkel, rood guichelheil en stijve klaverzuring op ons.

De steegjes leverden ook een hoop soorten op. Natuurlijk veel 'gardenescapes', zoals slaapkamergeluk, citroenmelisse en moederkruid. Maar wat doen soorten als klein springzaad en klein glaskruid daar eigenlijk?

Brandnetel zonder brandharen: *Urtica dioica* subsp. *galeopsifolia*

Sipke wees ons op een bijzonder fenomeen: een brandnetel zonder brandharen. Nee, geen dovenetel, maar een echte brandnetel.

Urtica dioica subsp. *galeopsifolia*, ook wel veennetel genoemd, is een kruidachtige vaste plant die in Europa voorkomt. Hij wordt beschouwd als een ondersoort van de brandnetel (*Urtica dioica*), of een soort op zich: *Urtica galeopsifolia*. In tegenstelling tot de meeste andere brandnetels heeft veennetel geen of zeer weinig brandharen, maar is ze bedekt met fijne, dichte, niet-brandende haren. Planten hebben lange smalle bladeren die doen denken aan de niet-verwante hennepnetel, *Galeopsis*.

Veenetel wordt tot 2 meter hoog. Hij heeft als verspreidingsgebied West-, Midden- en Oost-Europa, groeiend in vochtige neutrale grond, in habitats als vennen en op rivieroeveren, vaak in dichte opstanden.

In tegenstelling tot andere ondersoorten van *Urtica dioica*, wordt het niet geassocieerd met verstoorde habitats. Veenetel kan kruisen met Europese brandnetel (*Urtica dioica* subsp. *dioica*), waarbij tussenvormen worden gevormd die beide soorten haren dragen.

Bron: Wikipedia

Chiel van de Pluijm vond een fors exemplaar van de orchidee Hondskruid, zomaar langs de Kennemerstraatweg in Heiloo. Anderhalve week eerder vond een andere KNNV-er, Martin Jansen een aantal exemplaren op een rotonde van de Soomerwegh in Castricum. Bijzondere dat hondskruid het stedelijk gebied opzoekt.

Stadsexcursies

Op 13 en 20 juli vonden er stadsexcursies plaats. Het is steeds weer verbazend wat je allemaal tegenkomt aan soorten in de stad. Er werden wat oudere woonwijken bezocht. In het Emmakwartier werd eerst een bekende groeiplaats van de varenhelmbloem - *Corydalis cheilanthifolia* opgezocht. Deze stond er nog steeds. Tussen de stoeptegels en langs de gevels vonden we verschillende ontsnapte tuinplanten, zoals vier soorten klokjes, Corsicaans nieskruid, zilverschildzaad en gouden regen. We hebben een tijd stilgestaan bij een plant die we zo gauw niet op naam konden brengen. Waarschijnlijk gaat het om een kweekvorm van pastinaak. Verder stond er veel kransmuur en vonden we een plek met klein fakkelgras. Tenslotte is de middelste duivenkervel het vermelden waard.

Tijdens de excursie op 20 juli werden ook leuke vondsten gedaan. Zo werd het purperklokje gevonden. Er werd een nieuwe groeiplaats van het kamilleknopje ontdekt, evenals groeiplaatsen van spinazie en muurganzenvoet.

Park van Luna

Op 3 augustus bekeken we weer een stukje van het park van Luna. De oeverzones worden hier steeds soortenrijker. Er vestigen zich steeds meer biezen en russen in de rietkraag. Op verschillende plaatsen heeft de grote wederik zich gevestigd. Verder vonden we kalmoes. In drassige laagtes staat massaal rode waterereprijs. Op de waterereprijs zaten gallen die veroorzaakt werden door de waterereprijsnuitkever. Verder opvallend grote rietorchissen, die al uitgebloeid waren.

Verder was er veel wilgenopslag te vinden. Naast boswilg, grauwe wilg, katwilg en schietwilg vonden we ook kruipwilg en kronkelwilg. Tussen alle wilgen stonden ook witte abeel en zwarte populier.

Stadsexcursie Alkmaar

Het was gelukkig net droog toen de excursie van 17 augustus begon. De straten aan de zuidkant van Alkmaar boden weer veel interessants. De Nieuwpoortstraat bleek een eldorado voor allerlei 'stoeplantjes'. Naast veel algemene soorten kwamen we onder andere muurfijnstraal tegen, evenals klein fakkelgras, klein liefdegras, kransmuur, kransgras en heel veel klein glaskruid.

In een klein bestraat voortuintje vonden we geribde wolfsmelk. Volgens mij de eerste keer dat we deze soort tijdens een excursie hebben gevonden. In hetzelfde tuintje stond ook stijf hardgras. De bewoners beloofden dat ze de bijzondere plantjes laten staan.

Verder waren de fijnstralen present met Canadese fijnstraal, gevlamde fijnstraal en hoge fijnstraal. De laatste twee zijn echte nazomerbloeiërs, die nu pas tot ontwikkeling komen. In totaal vonden we 147 soorten, wat een mooi resultaat is in twee uurtjes tijd. Achterin het overzicht van alle vondsten.

Egmond aan den Hoef

De laatste excursie van het seizoen ging naar de Slotruïne van Egmond aan den Hoef. Een bekende plek om leuke soorten van dichtbij te kunnen bekijken, zoals stengelomvattend havikskruid, zwartsteel en tongvaren.

H4 Paddenstoelen

Het jaar 2021 gaat de boeken in als een eigenaardig paddenstoelenjaar. De excursies nemen elk jaar circa half augustus een aanvang met een excursie naar t' Oude Hof te Bergen(NH). Vooral in juni had het veel geregend maar dat resulteerde in 't Oude Hof helaas niet in een bulk aan paddenstoelen. Slechts 4 Rode Lijstsoorten konden met veel moeite worden gevonden.

De excursie naar SBB Schoorl op 28 augustus leek niet zo afwijkend maar de excursies daarna vielen bitter tegen. Sommige als algemeen bekende soorten waren in geen velde of wegen te bekennen terwijl het aantal Rode Lijstsoorten erg tegen viel.

Pas half oktober werden er weer voldoende paddenstoelen gevonden. In het Robbenoordbos (16 oktober) troffen we 127 soorten aan, hoewel ook hier het aantal van 14 Rode Lijstsoorten wat tegenviel. Veel paddenstoelen zoals boleten, collybia's, amanita's en russula's kwamen later in het jaar dan normaal tevoorschijn. Is dit een effect op de voortschrijdende klimaatsverandering? Dit geschetste beeld werd ook elders in ons land geconstateerd.

Pas half november kwam het weer helemaal goed o.a. door de vondst van een zeer bijzondere dijk bij Anna Paulowna. Behalve tientallen Granaatbloemwasplaten(*Hygrocybe punicea*, RL: Ernstig bedreigd) ontdekte we hier ook Klaprooswasplaten (*Hygrocybe splendidissima*, RL: nog onbekend). De Klaprooswasplaat is in Nederland alleen bekend van het wasplatenreservaat "de Rotstergaasterwallen in Friesland. Deze internationaal zeldzame soort blijkt zelfs op de Global Fungal Red List te staan. Reden om te bezien of deze dijk ook een beschermd status zou kunnen krijgen.

Martijn Oud

Nieuwe morieljesoorten in de duinen

In Nederland waren tot voor kort slechts drie soorten morieljes bekend. Uit DNA-onderzoek is gebleken dat de gewone morielje - *Morchella esculenta* in Nederland minder algemeen is dan tot voor kort werd aangenomen. In het duingebied worden tegenwoordig namelijk ook de hersenkronkelmorielje en de duinmorielje - *Morchella dunensis* onderscheiden (Nederlandse naam nog niet officieel vastgesteld). Deze laatste soort lijkt uiterlijk veel op de hersenkronkelmorielje, maar kenmerkt zich onder andere door een veel rondere hoed. Ook het habitat verschilt; *Morchella dunensis* heeft een voorkeur voor het open duin, terwijl de hersenkronkelmorielje eerder te vinden is in open bossen.

Bron: Nature Today bericht van 9-4-2020

duinmorielje

hersenkronkelmorielje

kapjesmorielje

gewone morielje

Bisschopsmuts in sinterklaastijd

Veel KNNV-ers zijn hem even op gaan zoeken: de bisschopsmuts die werd gevonden in het Noord-Hollands Duinreservaat. En terecht, want hij zag er, met twee vruchtlichamen, indrukwekkend uit.

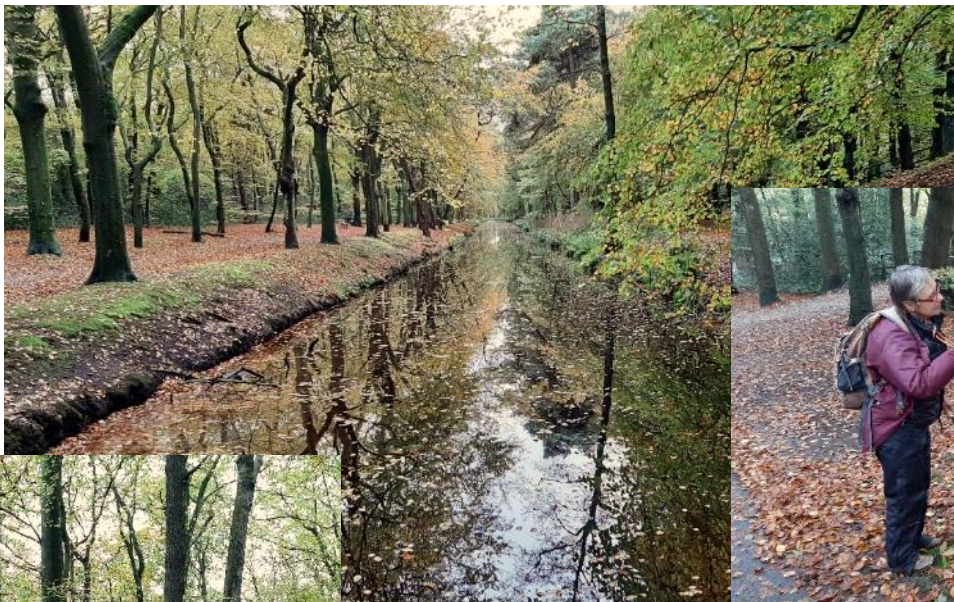
H5 Mossen

Oude Hof

De eerste mossenexcursie van het nieuwe mossenseizoen bracht ons naar het Oude Hof en de muziektuin. We hebben hier al eerder naar mossen gekeken en ook deze keer was er veel leuks te ontdekken. Op boomstammen groeit hier massaal bleek boomvorkje. Verder vonden we dwergwratjesmos, schijfjesmos en diverse haarmutsen. Bij de Ronde Kom is een bekende groeiplaats van knikkend palmpjesmos. Op de oevers van de waterlopen vonden we onder andere glanzend maanmos en neptunusmos.

In de muziektuin bezochten we de groeiplaatsen van het riempjesmos. Deze bijzondere soort voelt zich hier goed thuis. Hij staat hier samen met groot gaffeltandmos, wat de plek extra speciaal maakt.

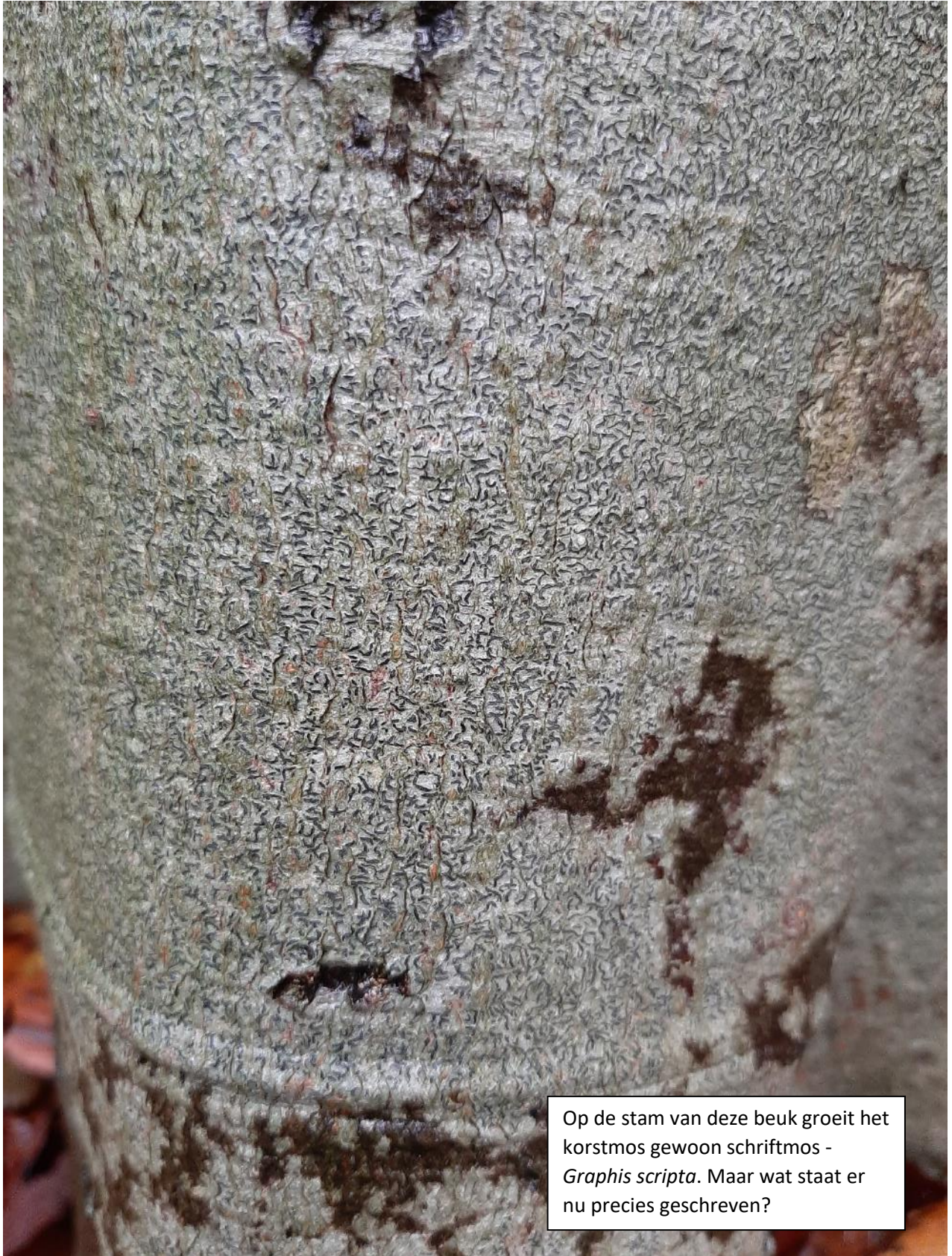
Naast mossen werd er ook naar korstmossen gekeken. We bekeken gewoon schriftmos en gelobde poederkorst. Een verrassing was het grijs schorssteeltje. Dit piepkleine korstmoss zat verstopt tussen de ribbels van de schors van een eik. Het totaaloverzicht van alle soorten zit achterin deze nieuwsbrief.

groot gaffeltandmos

Op de stam van deze beuk groeit het korstmos gewoon schriftmos - *Graphis scripta*. Maar wat staat er nu precies geschreven?

Rekerhout

Op 19 november bezochten we de Rekerhout. Langs het parkeerterrein waar de excursie begon vonden we direct al een aantal bomen met een fraaie korstmossenbegroeiing. Ook later bleken de korstmossen goed vertegenwoordigd, zodat het accent deze excursie op korstmossen kwam te liggen. In totaal kwam de mossen- en korstmossenlijst op maar liefst zo'n 75 soorten!

Een mooie soort is trompettakmos. Wanneer je even geduld neemt om de exemplaren te bekijken, lijken het inderdaad net bundels trompetjes die aan de boom vast zitten.

In het moerassige gedeelte van de Rekerhout staat massaal gekroesd plakkaatmos, in een brede zone. Hierbij staat ook gerimpeld boogsterrenmos en veel puntmos.

Verder kwamen we verschillende schriftmossen tegen. Wim heeft er één gedetermineerd als rivierschriftmos. Deze staat als zeldzaam te boek!

Er staan aardig wat iepen in de Rekerhout. Deze zijn goed begroeid met korstmossen, waaronder een aantal schildmossen.

groen boomschildmos

groot schildmos

rijpschildmos

witstippelschildmos

H6 Strand

Veel interessante vondsten

In 2021 zijn er ondanks de beperkingen vanwege de coronapandemie toch nog 8 excursies gehouden. De deelname aan die tochten had soms wel zijn beperkingen, de aantallen liepen uiteen van 1 persoon tot 11 deelnemers.

Los van de geplande excursies werden er weer interessante vondsten gemeld van onze stranden. Begin van het jaar was er een ware invasie van kortsnuitzeepaardjes en werden er vooral bij Wijk aan Zee flink wat ovaalronde krabben gemeld. Ook twee kleurige en grote soorten zeepokken, de zeetulp en de grote paarse zeepok, zijn het noemen waard. In december werd een vers eikapsel van de kleinoogrog gevonden op het Hondsbossche strand. Bij de volgende opsomming van excursies wordt per bezoek de meest opvallende vondst gemeld.

- 9-5 IJmuiden. Bijzonder was hier de vondst van de tere hartschelp, een soort die vooral bekend is van de oostelijke Waddeneilanden. Ook de twee geribde gordelhortjes uit het gruis zijn vermeldenswaard en zorgden ervoor dat schelpenliefhebbers uit andere delen van Nederland naar Noord-Holland kwamen om gruis te verzamelen.
- 11-7 Huisduinen. Met 7 personen werd het strand nabij de toen juist instabiel verklaarde vuurtoren bij Den Helder afgezocht. Een grote stuk suikerwier en een kleine prismatische dunschaal waren de meest opmerkelijke natuurvondsten.
- 22-8 Petten. Deze excursie viel precies aan het begin van een periode waarin soorten met een zuidelijke verspreiding bij ons aanspoelden. Er lagen opvallend veel wieren op het strand waarvan een deel al in een staat ontbinding verkeerden. Tussen dit materiaal vonden we veel schilden van de gedoornde zeekat en twee exemplaren van de sierlijke zeekat. Deze laatste wordt slechts af en toe gemeld van de Nederlandse kust. In de volgende weken werden er echter minstens 10 voor onze provinciale stranden doorgegeven.
- 27-10 IJmuiden. Deze ochtendexcursie werd samen gelopen met enkele leden van Stichting Anemoon die voor hun strand-monitorings-project op dezelfde tijd de route gepland hadden. Groot voordeel voor ons was dat de daarbij aanwezige Frank Perk ons uitleg wilde geven over de op de pier aanwezige wieren. Zo konden we onder meer kennismaken met het puntig korstmoswier.

Zomaar een zeepaardje

Je zou er maar eentje vinden, een zeepaardje. Afgelopen maanden was de kans op zo'n spectaculaire vondst best groot. Er was een kleine invasie aan de gang. Tientallen zeepaardjes spoelden levend en dood aan op de stranden van Noord- en Zuid-Holland en de Waddeneilanden. Zwaartepunt van de strandingen lang bij Bergen aan Zee. Op 22 januari werd daar het eerste levende zeepaardje gevonden, daarna op 14 maart acht stuks waarvan drie levend. Op 20 maart ook nog een levende. Alle zeepaardjes die levend zijn gevonden, zijn nog steeds in leven!

Voorheen werd er af en toe een kortsnuitzeepaardje gezien in de Oosterschelde, of strandde er bij hoge uitzondering een op het strand. Ook zat er wel eens eentje in de NIOZ-fuik op Texel. De laatste jaren zit de soort in de lift. Zo zijn er in 2019 al 30 waarnemingen. In 2020 waren dat er in totaal 110 en in de eerste maanden van 2021 alleen al 93! De hoge aaibaarheidsfactor maakt dat de zeepaardjesinvasie de media haalde. Radio, televisie en kranten besteedden aandacht aan de vondsten en de vindsters.

Ze zien er inderdaad hulpeloos uit en het zwemmen stelt ook niet veel voor. Met de korte vinnen aan weerszijden van het lichaam en op de rug proberen ze vooruit te komen. Tegen de sterke golfslag in de branding zijn ze geen partij. De dieren die levend op het strand werden gevonden, zijn waarschijnlijk onderkoeld door de lage temperatuur van het zeewater in de winter. Omdat het zeewater in de zomer warmer is, lukt het de dieren om noordelijker te overleven.

De levende dieren die gevonden zijn lagen in de vloedlijn, waar ze nog net een beetje overspoeld raakten door de golven. Om ze te kunnen redden is het wel noodzakelijk dat je iets bij je hebt om ze mee te nemen. Bijvoorbeeld een emmertje of een stevig hondenpoepzakje, gevuld met water.

De zeepaardjes die bij Bergen aan Zee werden gevonden, zwemmen nu rond in het zoutwateraquarium van Harm Niessen. Harm vertelde dat de dieren soms meer dan een week nodig hebben om bij te komen. Ze hangen dan wat aan een stengel zeewier. Daarna komen ze op gang en zwemmen wat rond. Het zijn geen goede jagers. Het voer moet bijna in de bek zwemmen, aldus Harm.

Spannend of er komende herfst weer een zeepaardjesstranding gaat plaatsvinden. Hopelijk blijven de meeste lekker in zee dobberen, want het blijven bijzondere dieren.

Lucette Robertson-Prooot en Pieter Korstanje

H7 Nachtvinders

Inleiding

John van Roosmalen onderzoekt al lange tijd de nachtvinders in het Noord-Hollands Duinreservaat en maakt jaarlijks een verslag van zijn waarnemingen. Over zijn waarnemingen in 2021 staat in het Waarnemersverslag nachtvinders 2021 het volgende:

Op pwn.waarneming.nl staan voor mij voor 2021 in totaal 1.714 nachtvinder waarnemingen geregistreerd in 59 bezoeken. Dat zijn 12 bezoeken meer, maar 1.152 waarnemingen minder dan in 2020. Aan het begin van het jaar waren een aantal bezoeken gericht op het vinden van sporen van overwinterende (micro)nachtvinders, meestal als rups. Die tellen wel mee als bezoek, maar leveren weinig waarnemingen op per bezoek ten opzichte van bijvoorbeeld vangen met licht en laken. De grootste bijdrage in het verschil van het aantal waarnemingen in vergelijking met voorgaande jaren is het aantal vangnachten met laken, omdat die in de regel het grootste aantal waarnemingen per bezoek opleveren, in 2021 10 vangnachten tegen 20 in 2020 en 21 in 2019. De vangnachten met licht en laken waren ook nog eens relatief slecht in 2021. In Tabel 1 een overzicht van de door mij waargenomen aantallen soorten per type waarnemingstechniek en het aantal bezoeken, voor 2021, 2020, deels voor 2019 en voor het totaal aantal waargenomen soorten voor mij in het Noordhollands Duinreservaat over de jaren heen.

Hoe was 2021?

Als je naar de waarnemingen kijkt was 2021 maar een matig jaar. Er waren maar weinig vangnachten met licht en ze waren ook nog eens vaak koud en zodoende waren er weinig met aansprekende resultaten. Natuurlijk komt het ook voor dat er warme nachten zijn, maar dat de agenda het niet toelaat. Een nadeel van zowel waarnemingen doen met licht en laken als met de LED-emmer is dat je moet kiezen. Een keer in 2020 heb ik beide in een nacht gedaan, dat is erg vermoeiend. Voor de LED-emmer is het de bedoeling om minstens 1x per maand te gaan. In 2021 is dat niet gelukt voor de maand april, toen deed zich geen goede gelegenheid voor (combinatie weer en agenda). Soms gaat vangen met de LED-emmer dan ten koste van een goede vangnacht met laken. Dat voelt toch onprettig als er zo weinig goede vangnachten in een jaar zijn als afgelopen jaar. Soms lukt het om twee nachten achter elkaar te gaan als het weer goed is, 1x met laken, 1x met LED-emmer. Op smeer viel op dat er meer soorten gezien zijn dan in 2020. Dit komt vooral door de zomer. De aantallen waren laag, vooral in voorjaar en najaar, de traditioneel goede smeermaanden.

Aantal soorten in het NHD

Na 2021 staat de teller op 1.450 soorten nachtvinders voor het NHD, 17 meer dan vorig jaar gerapporteerd volgens de database van Waarneming.nl. Het zijn 4 nieuwe macro nachtvinder soorten (verder afgekort als macro en macro's) en 12 nieuwe soorten micro nachtvinders (verder afgekort als micro en micro's) en 1 historische correctie. In figuur 1 staan de cumulatieve aantallen soorten (totaal, macro's, micro's), zoals ze in de database staan, omdat er behalve nieuwe soorten ook correcties en aanvullingen in de database gedaan worden. Voor de volledigheid, dit gaat om alle waargenomen soorten in het NHD, niet alleen om de door mij waargenomen soorten.

Tabel 1. Waargenomen aantal soorten nachtvlinders door mij in het NHD per type waarnemingstechniek, 2021 in vergelijking tot 2020, 2019 (deels) en alle jaren.

	Over alle jaren	2019	2020	2021
Aantal nachtvlinder waarnemingen		2544	2868	1714
<i>Aantal bezoeken</i>		34	45	59
Aantal waargenomen nachtvlinder soorten	1284	727	779	573
Op licht, alle typen	1133		716	503
Op licht, op laken	924		696	475
<i>Aantal bezoeken</i>		21	20	10
Op licht, LED-emmer	167	-	123	100
<i>Aantal bezoeken</i>		-	9	7
Op smeer	260		116	121
<i>Aantal bezoeken</i>		19	22	18
Op zicht	714		126	82

Nieuwe soorten en leuke en bijzondere waarnemingen voor het NHD

Witkraagrietboorder - *Archanara neurica*

Lang verwacht en toch gekomen. Het riet in het infiltratiegebied Castricum herbergt een aantal bijzondere soorten nachtvlinders. In de loop van de jaren mochten we steeds af en toe een nieuwe soort tegemoet zien. De witkraagrietboorder - *Archanara neurica* was al een tijdje een wens en midden juli hadden we er dan eentje op het laken op de vertrouwde stek aan de noordkant van het infiltratiegebied langs het fietspad. Een tamelijk zeldzame soort nog met verspreid over het lang een aantal waarnemingen, de meeste nog in het zuidwesten. De Biesbosch lijkt de grootste hotspot.

Xanthomus pallidus

Tussen de nachtvlinder waarnemingen ook een kevertje, *Xanthomus pallidus*, nieuw voor het NHD in 2021. Deze soort heeft nog geen Nederlandse naam gekregen op Waarneming.nl. Tijdens de nachtvlindermonitoring met smeer in de zeereep ten zuiden van Bergen aan Zee ontdekte ik – op zoek naar rupsen - met mijn UV-hoofdlampje een paar fel oplichtende kevers tussen het helmgras. Dit bleek te gaan om de zeer zeldzame *Xanthomus pallidus*, althans, de waarnemingen op waarneming.nl zijn nog niet goedgekeurd. Ik heb een exemplaar verzameld mocht dat nodig zijn voor verdere determinatie. Er is slechts een andere waarneming bekend op waarneming.nl, van 16-08-2017, ook in de zeereep, maar dan bij Nieuw-Haamstede (Zeeland). Of ze echt zeer zeldzaam zijn is een goede vraag. Ook bij twee volgende smeerrondes langs de rasterpalen, op 19-09-2021 ten zuiden van Castricum aan Zee en op 8-10-2021 ook bij Bergen aan Zee, een km-hok zuidelijker dan de eerste waarneming, vond ik meerdere exemplaren. De kevertjes zijn lichtbruin en als ze 's nachts actief zijn, zijn ze zonder UV-lamp heel lastig te vinden tegen de achtergrond van helmgras, wat zo in het najaar nagenoeg dezelfde kleur heeft.

Julikever - *Polyphylla fullo*

Nog een kever in dit verslag over nachtvlinder waarnemingen. De julikever *Polyphylla fullo* is een echte duinsoort die geregeld op onze nachtvlinderlakens verschijnt. De soort staat als zeldzaam in de Waarneming.nl database en komt (wederom volgens Waarneming.nl) uitsluitend voor in de duinen van Zeeland tot en met Den Helder. 16-07-2021 was een van de zeldzaam aangename nachten die ik heb meegemaakt in de zomer van 2021. Ik heb die nacht mijn LED-emmer gezet en dat werd de beste nacht met de LED-emmer voor 2021. Ik heb ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om een smeerronde te doen op de rasterpalen in de zeereep ter plaatse. Bij het schemeren voltrok zich een wonderlijk schouwspel. Overal vlogen die grote, lompe vliegende juli-kevers rond, vervaarlijk zoemend en heel dichtbij. Later in de smear-ronde kwam ik meerdere copula's tegen, op zicht en op gehoor. Met hun grote antennes weten de mannetjes kennelijk de vrouwtjes goed te vinden. Een vrouwtje had het met vier mannen te stellen, onderaan een bloemscherm van een peen bungelend. Ik heb het aantal dat ik waargenomen heb op 31 geschat. In een ruime omgeving zijn het er ongetwijfeld veel meer geweest.

Purperuiltje - *Phytometra viridaria*

Eind van het jaar bracht de email een leuk nieuwtje. Mijn waarneming van een purperuiltje *Phytometra viridaria* in de LED-emmer was een nieuwe soort voor het meetnet, zie nieuwsbrief meetnet nachtvlinders december 2021. Zo levert het monitoren in de zeereep een mooie bijdrage aan het landelijke bestand. Landelijk is het een zeldzame soort. De nieuwsbrief werd op 21 december 2021 verstuurd door de Vlinderstichting en zou op deze pagina te vinden moeten zijn:

<https://www.vlinderstichting.nl/wat-wij-doen/meetnetten/meetnet-nachtvlinders/nieuwsbrief/>.

Bij het raadplegen van de site op 22-02-2022 was dat (nog) niet het geval. Overigens had ik in 2021 geen andere waarnemingen van het purperuiltje *Phytometra viridaria*, nog op zicht, nog op licht. Een blik op mijn waarnemingen van de afgelopen jaren leert dat ik ze een aantal jaar geleden toch regelmatig tegenkwam, zowel op licht als in het veld.

Schapengrasmineermot - *Elachista dispilella*

Vorig jaar (2020) vond Luc Knijnsberg schapengrasmineermot *Elachista dispilella* als nieuwe soort voor het NHD en zeer zeldzaam in Nederland. Naast het NHD en dan nog alleen de zeereep ten zuiden van Bergen aan Zee, zijn er slechts een paar waarnemingen van de Waddeneilanden. Slechts vijf waarnemers zagen de soort dusverre. Ik was benieuwd of de soort ook in 2021 gevonden zou kunnen worden en dus wellicht een (mooie) populatie heeft.

Op een mooie rustige zomeravond ging ik ernaar op zoek rond de plek waar Luc Knijnsberg ze een jaar eerder had gezien, een valleitje met een typische of aparte gras begroeiing, mogelijk de waardplant (geen schapengras, zoals de Nederlandse naam zou doen vermoeden). In eerste instantie kon ik ze niet vinden. Ik besloot te wachten tot de zon verder zou zakken, ondertussen steeds rondkijkend. Het wachten duurde voort en voort en warempel, vlak voor zonsondergang zag ik een klein wit vlindertje vliegen. En nog een. En nog een. Vervolgens was het nog een hele toer er eentje te vinden die wilde gaan zitten voor een bewijsplaatje en om de karakteristieke zwarte stippen op de verder witte vlinder goed te kunnen zien. Uiteindelijk telde ik er vijf en een stukje verderop (beschut voor de wind) nog drie. Een mooie beloning van een hele mooie avond in het duin. Grappig genoeg vond ik zo'n drie weken later (16 juli 2021) nog een exemplaar, bij het insmeren van de rasterpalen voor een smeerrondje in de buurt van de LED-emmer locatie. Dat was vlak na zonsondergang. Het was een zeldzaam mooie avond met ook tijd om te genieten van de volle maan in het oosten en de ondergaande zon in het westen, vlak na de langste dag.

Distelhermelijntje - *Myelois circumvoluta*

2021 was niet zo'n goed waarnemingsjaar. Opmerkelijk is dat het aantal soorten op smeer wel hoog was. Het distelhermelijntje *Myelois circumvoluta* is een soort die ik zelf nog niet eerder op smeer had aangetroffen. Het is overigens een soort die ik sowieso niet vaak waarneem. Een zeldzame soort is het niet overigens. In het NHD staat voor mij maar een eerdere waarneming, van 26 juni 2015. Het NHD is (gelukkig) ook geen gebied met uitgebreide distelbestanden.

Duinworteluil - *Agrotis ripae*

Een andere soort die ik nooit eerder op smeer had waargenomen is de Duinworteluil *Agrotis ripae*. Landelijk is het een zeldzame soort, een echte kust/duin-soort. In het NHD is het een mooie soort om op het laken te krijgen, dat gebeurt bijna jaarlijks met een of enkele exemplaren. Op 18 juni 2021 waren er maar liefst 7 exemplaren op het laken, voor mij een record. En dus ook op smeer. Behalve een exemplaar op 28 juni 2021 was er ook op 16 juli 2021 een exemplaar op smeer, beide keren op de rasterpalen in de zeereep in de buurt van de LED-emmer.

Bron: Waarnemersverslag Nachtvlinders 2021
PWN Noordhollands Duinreservaat
Tekst en foto's: John van Roosmalen

Veel vlinders op nachtvlindernacht

Op 3 september organiseerden we, samen met de volkstuinvereniging ATV De Rekere, een nachtvlindernacht op het volkstuincomplex aan de Helderse Weg. Het was al wat later in het seizoen en geen bijzonder warme avond, maar toch kwamen er nog aardig wat nachtvlinders af op de felle lampen. Op vier plekken hing een laken met een lamp. Bij een vijfde laken hing een ledsnoer om de vlinders te lokken. Er kwamen zo'n vijftwintig bezoekers op de nachtvlindernacht af. Een deel KNNV-ers, een aantal volkstuinters en verder belangstellenden die op de aankondiging op websites en facebook waren afgekomen.

Er werden veel algemeen voorkomende soorten waargenomen, zoals paardenbloemspanner, zwartkamdwergspanner, hagedoornvlinder, appeltak en taxusspikkelspanner. De meest bijzondere soorten waren het zwart weeskind de iepentakvlinder en de blauwvlekkaartmot. In totaal werden er bijna zeventig nachtvlindersoorten waargenomen!

Over de iepentakvlinder (heeft op de Rode Lijst de status bedreigd) is op de website van de Vlinderstichting onder andere te lezen: Mogelijk heeft het uiterlijk van de rups iets met een iepentak te maken en is de soort daarnaar vernoemd. Vliegtijd en gedrag: Half juni-eind september in één generatie. Komt op licht; wordt verder zelden waargenomen. Levenscyclus: rups: april-begin augustus. De ontwikkeling van de rupsen duurt opvallend lang. De rups verpopt zich aan de onderkant van een blad of op de grond. De soort overwintert als ei op de waardplant. Waardplanten: diverse loofbomen. Habitat: vooral loofbossen, struwelen en tuinen. Het volkstuincomplex vormt blijkbaar een geschikt biotoop voor deze fraaie nachtvlinder

Sommige nachtvlinders hebben grappige Nederlandse namen gekregen, bijvoorbeeld de huismoeder, het pinguintje, en de haarbos. Andere namen zeggen iets over de leefwijze van de soort, zoals brandnetelbadroller, zuringuil en oranje wortelboorder. De kleinste nachtvlinders worden micro's genoemd. Het gaat dan onder andere om soorten die als mineerder in een blad leven voordat ze verpoppen tot vlinder. Tijdens de nachtvlindernacht zagen we o.a. de zilverpuntgrasmineermot.

Naast nachtvlinders komen er ook andere diersoorten op de lampen af. Bijvoorbeeld hooiwagens, langpootmuggen en sluipwespen. Er kwam ook een niet nader op naam te brengen schildwesp op het laken. Verder onder andere de groene glimwapenvlieg, de gewone driehoekszweefvlieg, de meidoornboorvlieg en een grote spinnende watertor.

Zo'n grote hoeveelheid nachtvlinders en andere dieren laat de betekenis van het volkstuincomplex zien voor de biodiversiteit. In de planvorming is de gemeente Alkmaar bezig met de ontwikkeling van de Kanaalzone. Eén van de ideeën hierbij is de aanleg van een nieuwe weg over het volkstuincomplex, wat natuurlijk erg jammer zou zijn. Liever nachtvlinders dan asfalt!

H8 Insecten

Aan het einde van de lockdown was de wens groot om weer wat excursies te organiseren. Een insectenwerkgroep hebben we niet meer, maar waarom niet gewoon op stap gaan met een aantal insectenliefhebbers. Zo zijn er afgelopen jaar een paar excursies georganiseerd waarop veel werd waargenomen.

Schoolse Zeedijk

Op 3 juli bracht een klein maar enthousiast gezelschap een bezoek aan de Oude Schoolse Zeedijk. Van deze dijk zijn een flink aantal bijensoorten bekend. Hans Nieuwenhuijsen onderzoekt hier regelmatig wat er vliegt. Het was zwaar bewolkt, waardoor de bijen zich wat minder lieten zien dan gehoopt. Naast bijen werden er veel andere insecten gezien.

Een deel van de dijk heeft een dichte begroeiing met hoog opgaande grassen. Het gedeelte met schapenbegrazing heeft een halfopen structuur, met delen waar de bodem te zien is. Een ideaal biotoop voor leuke bijtjes. We vonden een lastig op naam te brengen groefbij, verder de roodbruine groefbij - *Lasioglossum xanthopus* en een 'koekoek', namelijk de smalbandwespbij - *Nomada goodeniana*.

Naast bijen was er meer interessants te vinden. Op akkerdistel zaten, netjes zo als het hoort, de akkerdisteldansvlieg - *Empis livida* en de akkerdistelboorvlieg - *Xyphosia miliaria*. De gewone distelboktor *Agapanthia villosoviridescens* verkoos vandaag geen distels, maar vonden we op een andere plant.

Er vlogen verschillende dagvlinders. Zowel klein geaderd witje als kleine vos en hooibeestje lieten zich zien. Verder vonden we zeven verschillende nachtvinders, waaronder koolmotje, smalle weegbreemot en distelhermelijntje. Een aantal schermen van de peen leverde onder andere de fraai gevormde sluipwesp *Amblyteles armatorius* en het moerasglimlijfje op. Tenslotte is zowel de aanwezigheid van zowel kweldersnuitwapenvlieg - *Nemotelus notatus*, als de zwartwitte snuitwapenvlieg - *Nemotelus pantherinus* het vermelden waard!

Schoolse Duinen

De excursie op 9 augustus begon met een buitje, maar daarna werd het gelukkig droog en konden we genieten van het rijke insectenleven. Sprinkhanen, zweefvliegen, nachtvlinders, wantsen en een paar bijtjes, er diende zich van alles aan. Hans vertelde over de heizijdebij, de gewone viltbij en de grote bloedbij. Soms worden er alleen maar mannetjes of vrouwtjes gevonden, maar de natuur weet het toch zo te regelen dat het uiteindelijk goed komt met de voortplanting. Dat was een geruststellende gedachte. Er was zoveel te zien dat we na een paar uur nog maar een paar honderd meter hadden afgelegd.

Uiteindelijk wisten we zo'n zestig soorten op naam te brengen! De meest bijzondere waarneming was die van de spinnenbeenvlieg *Micropeza lateralis*. O de volgende pagina meer hierover. Zo'n excursie smaakt naar meer. Op 21 augustus gaan we daarom opnieuw op pad. Verderop in deze nieuwsbrief de verzamelplek.

Wespspin - *Argiope bruennichi*

Tengere pantserjuffer - *Lestes virens*

Doodskopzweefvlieg -
Myathropa florea

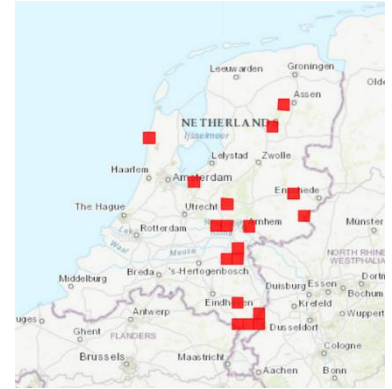

Nieuwe spillebeen in de duinen!

In het net van Ruud bevond zich een vliegje met een platte kop en lange poten. Ruud probeerde hem op naam te brengen en schreef hierover: “De met het sleepnet gevangen broodmagere vlieg, die op het eerste gezicht op een wants leek, is waarschijnlijk een mannetje *Micropeza lateralis*, behorend bij de spillebeenvliegen, Micropezidae. Het was een heel zoek om gegevens en foto’s te vinden.”

Op Waarneming.nl werd de determinatie bevestigd.

Micropeza lateralis is een zeldzame soort en was nog niet bekend uit het duingebied! Een erg leuke waarneming dus, als kroon op de excursie.

Bron: Waarneming.nl

Micropeza lateralis (foto Ruud Maarschall)

Sabelsprinkhanen in Noord-Holland-Noord

In de voorbije zomer werden enkel sprinkhanen gevonden die voorheen niet of vrijwel niet voorkwamen. Nadat op waarneming.nl door meerdere mensen greppelsprinkhanen werden ingevoerd is op die verschillende locaties vervolg onderzoek gedaan. Zowel in de Rekerhout in Alkmaar als op terrein De Nieuwe Westert bij Egmond Binnen werden stabiele populaties gevonden.

Op de Nieuwe Westert lijkt de vestiging al enkele jaren geleden plaats gevonden te hebben. In de Rekerhout zal de verschijning waarschijnlijk uit 2020 stammen.

Greppelsprinkhanen hebben normaal gesproken korte vleugels, maar bij gunstige omstandigheden ontstaan in een dichte populatie langvleugelige dieren die zich ver van hun opgroeiplek kunnen verplaatsen. Waarschijnlijk is dit in de laatste jaren regelmatig gebeurd en zijn de twee gevonden vindplaatsen daar de gevolgen van. Het grasveld in de Rekerhout wordt ecologisch beheerd waarbij delen van de vegetatie een of meer jaren niet gemaaid worden. Dit lijkt een goede uitgangspositie op te leveren voor deze fraaie sprinkhaan.

In Castricum blijkt zich in een klein plantsoen in een nieuwbouwwijk een groepje bramensprinkhanen op te houden. Ook deze soort heeft zeer korte vleugeltjes waarmee vliegen niet mogelijk is. Het meest aannemelijk is dat ze door versleping met plantmateriaal in onze regio beland zijn.

Met drie andere soorten met een zuidelijke herkomst, zuidelijk spitskopje, zuidelijke boomsprinkhaan en de sikkelsprinkhaan, gaat het voorspoedig boven het Noordzeekanaal. Ze hebben zelfs allemaal Texel weten te bereiken.

Bij het zoeken naar kevers en wantsen in Alkmaar vielen verschillende keren grauwe schildwantsen in de paraplu. Deze grote wants blijkt nu dus ook in onze regio algemeen geworden.

Bij verschillende meertjes in de duinen werden dit jaar weer sierlijke witsnuitlibellen gezien. Ook de vuurlibellen hebben een vaste plaats veroverd in het lentebeeld.

Wilbert Kerkhof

Mario Renden vindt nieuwe wantsensoort voor Nederland!

Het is de wens van menig KNNV-er: een nieuwe soort vinden. Mario Renden is het gelukt. Hij vond de zwerfende sikkelvants - *Nabis capsiformis*, op de begraafplaats in Den Helder. De eerste vondst in Nederland! Deze wants heeft een brede verspreiding en komt voor in Afrika, Amerika, Azië en Europa, waaronder nu dus ook in ons land.

Tja, hoe komt zo'n beestje in Nederland en dan ook nog zo noordelijk in Den Helder. Misschien heeft hij een lift gekregen met een marineschip, of is meegekomen met toeristen die de boot naar Texel namen. Het is in ieder geval een prachtig dier!

Helderse 'insectenjager' vindt op kerkhof langs Jan Verfailleweg een voor Nederland uniek beestje: de nabis capsiformis

Mario Renden met camera en een klopnet tijdens een eerdere zoektocht naar insecten.

© Archiefphoto Peter van Aalst

bron: Noordhollands
Dagblad

foto's: Mario Renden

H9 Bioblitz Geestmerloo

Geestmerloo geeft boost aan biodiversiteit

De natuurbegraafplaats Geestmerloo is twee jaar oud. In die tijd is het gebied omgevormd van een doods agrarisch gebied naar een levendig wandelpark met een toenemende biodiversiteit. Afgelopen jaar is door middel van een zgn. Bioblitz de soortenrijkdom van het terrein in beeld gebracht. KNNV-ers en andere natuurliefhebbers hebben hierbij geholpen. Op de website Waarneming.nl is het resultaat te zien. Er zijn het afgelopen jaar 320 verschillende soorten gezien!

Er hebben 37 mensen waarnemingen doorgegeven. Voor een deel waren dit KNNV-ers, voor een deel andere natuurliefhebbers. Het was de bedoeling om verschillende excursies te organiseren in het gebied. Door de coronaperikelen is dit uiteindelijk beperkt gebleven tot één excursie van de Plantenwerkgroep.

De nieuwe inrichting van het terrein heeft gezorgd voor een geschikte Ausgangssituatie voor de komst van veel planten en dieren. Het beheer wordt hierop afgestemd. De graslanden krijgen de gelegenheid om in bloei te komen en tussen de aangeplante boompjes wordt niet geschoffeld, zodat er een weelderige plantengroei is ontstaan.

Er zijn al aardig wat plantensoorten gevonden. Nu is de natuur hier wel wat geholpen, want er is uitgezaaid en langs de oevers ook wat aangeplant. De komende jaren zal de natuur zelf de soorten eruit filteren die hier niet thuis horen. Op dit moment komen er nog veel pioniersoorten voor. Rood guichelheil is zo'n pioniersoort die zich er thuisvoelt. Hij staat daar samen met soorten als kleine varkenskers, akkervergeet-mij-nietje, zwarte nachtschade en kroontjeskruid. Langs de oevers komt al wolfspoot voor, met moerasandoorn, blaartrekkende boterbloem en watermunt.

De diersoorten die zijn gevonden zijn niet uitgezet, maar hebben het gebied natuurlijk op eigen gelegenheid ontdekt. Het is verrassend hoe snel dat gaat. Zo werden er afgelopen jaar al negentien verschillende bijen en wespen aangetroffen en elf keversoorten. De bloemrijke velden trokken negen soorten dagvlinders aan. Er is niet intensief gezocht naar nachtvlinders. Toch zijn al tien soorten op naam gebracht. Alles bij elkaar zijn er al meer dan 170 verschillende diersoorten gevonden in het Geestmerloo. Een hele mooie start!

Een aantal soorten dan die het vermelden waard is:

Sluipwespen zijn moeilijk op naam te brengen. De sluipwespenssoort *Ichneumon sarcitorius* (nog geen Nederlandse naam) is wel te herkennen vanaf een foto. Het is een prachtige grote sluipwesp, die was te vinden boven de rijkbloeiende peen.

Op de aangeplante Gelderse roos was het sneeuwbalhaantje te vinden. Een kevertje waarvan de larven gaatjes in de bladeren knagen. Een mooie wants is de weideschaduwwants. Een algemene soort, die in zo'n grazig gebied niet mag ontbreken. Een prachtige kever is de is de roodkopvuurkever, die je soms zonnend bovenop een plant kunt aantreffen.

Op een van de oevers was een zeelt aangespoeld. Er waren meer vissen te zien in het water, maar die zijn niet op naam gebracht.

De akkerdistels waren favoriet bij de vlinders. Hier waren verschillende soorten witjes te vinden, evenals kleine vos, dagpauwoog, distelvlinder en atalanta. Verder vlogen kleine vuurvlinder en

Icarusblauwtje. Op de akkerdistels waren ook de akkerdisteldansvlieg, de akkerdistelboorvlieg en de gevlekte vederdistelboorvlieg te vinden.

Sommige soorten zijn te herkennen aan de gal die ze veroorzaken in een plant. Bekende voorbeelden zijn de gallen op het blad van de eik van de satijnenknoopjeswesp. Ook van de gordelgalwesp waren gallen te vinden. Op peen zijn gallen ontdekt van de scheerlingzaadgalmug. Een leuke vondst waren bovendien gallen van de springende rolklaverbloemgalmug!

Planten	147
Vogels	48
Vliegen en muggen	37
Bijen, wespen en mieren	19
Wantsen, cicaden en plantenluizen	12
Kevers	11
Nachtvlinders en micro's	10
Dagvlinders	9
Mossen en korstmossen	6
Geleedpotigen (overig)	6
Paddenstoelen	5
Libellen	3
Weekdieren	3
Sprinkhanen en krekels	2
Insecten (overig)	1
Vissen	1

Tenslotte zijn nog een paar roesten vermeldenswaardig. Op de overvloedig aanwezige akkerdistels was akkerdistelroest te vinden. Draai af en toe eens een blad van een akkerdistel om en kijk of er roest op zit. Makkelijk te herkennen. Ook wolfsmelkroest was aanwezig op het kroontjeskruid.

Hoe gaat het verder met het Geestmerloo? De aangeplante boompjes groeien snel. Over enkele jaren is de beplanting gesloten en zal de kruidrijke vegetatie die nu is te vinden tussen de jonge boompjes wijken voor andere soorten. De opgroeiende bomen trekken nieuwe vogel- en insectensoorten aan. Ook de oevers zullen zich verder ontwikkelen en een rijke oeverbegroeiing krijgen, met volop ruimte voor insecten. Het gebied blijft dus interessant om te blijven volgen.

Pieter Korstanje